
România Europeană și 'industria' sectorului non-profit

Anca Gabriela Ilie
Oana-Antonia Colibășanu

The emergence of a nonprofit sector in Romania, like in other post-socialist countries in the Central and Eastern European region, is the result of a recent social process. The civil society is developing in a complex environment, trying to fill the space between the market and the state that have both passed through a difficult period of transition. The non-governmental sector is facing serious obstacles in Romania, even after our country became an EU member. The core problem of the sector seems to be its financial dependence on international funding. Once Romania got into the EU, the foreign financial sources used by the NGO sector diminished. This makes the state funding crucial for the social services programs initiated by the NGOs and for preserving and developing the Romanian civic society. Whether or not the state is capable to support the civil society depends both on the country's economic results and the non-government sector lobby power. By examining the weaknesses the NGO sector has, we have assessed the major threats that the non-profit sector faces in our country. We have also issued few recommendations that we consider important for sustaining a healthy civil society development in Romania.

Key words: NGOs, civil society, non – profit sector.

Introducere

La început de secol XXI, când progresul tehnologic facilitează considerabil comunicarea între locuitorii planetei, preocuparea pentru

o largă categorie de instituții sociale care operează în afara limitelor pieței și a statului este în creștere. Importanța mondială a acestora a crescut odată cu crizele economice și eșecurile regimurilor politice ale secolului trecut dar și cu apariția unor noi provocări și probleme globale.

Cunoscut sub diverse denumiri, sectorul *non-profit, independent, voluntar* sau *societatea civilă* își desfășoară activitatea în spațiul dintre familie, stat și piață, acolo unde oamenii se unesc pentru a-și îndeplini obiectivele comune. Deși la prima vedere este un concept nou, sectorul non-profit s-a dezvoltat cu secole în urmă, pentru ca astăzi să își demonstreze importanța mai mult ca oricând.

Dacă în statele occidentale societatea civilă a fost constant prezentă în viața oamenilor, românii reinvie conceptul anonim pierdut în perioada interbelică cu scopul de a progresa social și economic. Sectorul voluntar se află în stare incipientă în România. Începând cu anii '90 el a început să-și demonstreze efectele benefice asupra societății, susținând prin servicii proprii tranziția spre democrație. Deși își demonstrează constant funcționalitatea, societatea civilă din România este încă în plin proces de organizare și trebuie să depășească provocările mediului propriu de dezvoltare, destul de numeroase.

Pentru a înțelege mai bine care sunt problemele cu care se confruntă România anului 2007 în 'industria' non-profit, vom începe prin a prezenta cauzele istorice și evoluția sectorului voluntar românesc de-a lungul timpului, vom continua cu provocările și problemele acestuia și vom încheia printr-o analiza a metodelor de finanțare și fezabilitatea acestora pentru organizațiile neguvernamentale.

1. Premisele și problemele istorice ale sectorului nonprofit în România

Istoria poporului român, patina culturală precum și experiența socială sunt elementele care constituie o deosebită importanță în analiza sectorului non-profit de acum, evidențiind problemele și obstacolele non-formale, de ordin civilizațional care privesc direct dezvoltarea

acestui sector. Astfel, în România, se constată că societatea civilă s-a dezvoltat mai târziu și mai greu decât în alte state europene, fie ele chiar și cele central-estice. Principali ‘vinovați’ de acest lucru, factori care au și astăzi o influență majoră asupra sectorului non-profit se încadrează în două mari categorii, prezentate pe scurt mai jos : factori geopolitici și social religioși.

(1) factori geopolitici

Geopolitica este știința care explică, folosind unelte specifice geografiei, evoluția politică a unei regiuni, țări sau chiar continent. Istoria este și ea utilizată pentru a analiza din punct de vedere geopolitic cauze și efecte referitoare la destinul unei populații.

Pentru a analiza factorii de natură geopolitică ce au afectat dezvoltarea societății civile din România, trebuie să privim mai întâi în trecutul istoric al poporului român. Provinciile locuite predominant de populația de etnie română din cele mai vechi timpuri nu au format un stat suveran decât în 1859 când Țara Românească s-a unit cu Moldova. Transilvania a rămas sub dominația imperiului Austro-Ungar până în 1918 când s-a alăturat României. În acest sens, putem vorbi despre istoria *poporului român* dar nu și despre cea a României, ca stat modern al secolului XX.

Perioadele de tranziție precum și guvernările tranzitorii au fost pentru poporul român o normalitate, caracterizând provinciile românești prin instabilitate politică și administrativ-organizatorică. “Tradițională” instabilitate nu a caracterizat doar administrația românească ci toată Europa estică și sud-estică, ceea ce a condus la o dependență sporită față de conducătorii străini, impuși de la centrele imperiale. Revoltele precum și personalitatea puternică a câtorva dintre liderii români a făcut ca instituționalizarea ‘dictată’ din capitalele marilor puteri ale vremii să fie întreruptă adesea. Toate acestea au slăbit organul administrativ care a exersat predominant funcții fiscale și mai puțin organizatorice.

Schimbarile la nivel administrativ au intervenit la începutul perioadei interbelice când marile imperii (Otoman, Austro-Ungar și Rus) s-au dezintegrat lăsându-i României mari posibilitatea să se dezvolte și creând premisele dezvoltării pentru o societate civilă puternică. Cel de-al II-lea război mondial a stopat însă procesul de formare a unui sector non-profit. Astfel geopolitica a făcut ca societatea civilă românească să fie caracterizată prin tranziție, coagularea ei nefiind desăvârșită în nici o perioadă istorică până acum.

(2) factori social-religioși

- rolul bisericii ortodoxe în formarea societății civile românești

Biserica ortodoxă de influență bizantină se caracterizează printr-o preocupare deosebită față de explorarea misterului credinței creștine, a revelației divine și nu prin dorința de a contribui la bunăstarea credincioșilor săi prin promovarea actelor caritabile. Clericii au păstrat valorile și cutumele tradiționale și în absența unei administrații statale continue, biserica a fost forțată să preia funcția de asistență socială. Mănăstirile ortodoxe s-au implicat în activități caritabile dedicate populației cu venituri minime. Totuși, biserica era și un participant activ pe piață, obținând venituri din agricultură, comerț și servicii specifice. Astfel, a existat și un efect secundar al actelor caritabile bisericesti: faptul că încurajarea populației în favoarea caritabilului era făcută mai ales atunci când acesta favoriza biserica. Caritatea care acționa în ambele direcții a dus și la corupția clericilor, și datorită faptului că sub scuza carității le era mult mai ușor să se îmbogățească. Din acest motiv, încă din 1857 s-a implementat o legislație menită să limiteze bogăția slujbașilor bisericii ortodoxe române, limitând astfel și influența bisericii asupra dezvoltării sectorului non-profit. Totuși, actele de caritate conduse de biserică au continuat, în formă 'albă' sau 'gri', clericii menținând o influență medie mai ales asupra populației din mediul rural, influență care se resimte și astăzi.

- impactul orânduirii sociale asupra sectorului non-profit

Până la momentul primei uniri din 1859, cele trei provincii românești erau organizate din punct de vedere social după modelul arhaic, marea majoritate a populației fiind localizată în mediul rural. Nu exista o clasă mijlocie care să susțină dezvoltarea instituțională a societății iar mentalitatea de tip rural a condus astfel la izolarea comunităților sătești. Astfel, istoria poporului român pare să fie marcată de o profundă atomizare socială care s-a manifestat de-a lungul timpului prin rezistența la nou sporită a societății și mai ales a zonelor rurale, un mediu impenetrabil pentru idei progresiste. Este evident că un astfel de mediu nu a putut să ofere baza necesară dezvoltării societății civile.

În pofida barierelor formale și informale, sectorul non-profit s-a extins totuși și pe teritoriile românești. Tipurile de organizații non-profit apărute în acest spațiu geografic de-a lungul timpului devin argumente în sprijinul evoluției societății.

Prima instituție de voluntariat asociativă românească este *breasla meșteșugărească*. Aceasta a apărut spre sfârșitul Evului Mediu, caracterizând mai ales orașele cetate, unde se bucura și de recunoaștere legislativă. Reunind meșteșugari de aceeași specializare și având ca scop obținerea unui profit mai mare decât ar fi fost obținut de un meșteșugar individual, fără a beneficia de sprijinul semenilor săi, breasla este considerată echivalentul istoric al asociațiilor de afaceri de astăzi.

Inițiativele caritabile s-au instituționalizat mai târziu, în secolele XV-XVI, susținute la început de biserică și finanțate apoi printr-un parteneriat între administrația statului și biserica ortodoxă. Primul document care atestă existența unei preocupări instituționalizate față de populația săracă din teritoriile românești este o listă de evidență a populației cu venituri scăzute din București care primea ajutoare de la biserică, înregistrată la Trezoreria Țării Românești în 1686. Azilul de femei “Domnița Balașa” constituit în 1751 a fost prima instituție

românească de acest gen iar Colțea a fost primul spital care oferea tratament gratuit pentru săraci. În Moldova anilor 1780, casele de caritate erau finanțate prin taxe prelevate de biserica ortodoxă precum și impozitele încasate de stat de la proprietarii de hanuri. În ambele teritorii românești cerșitul era interzis prin lege iar statul cerea populației sărace să se înscrie pe liste speciale. În 1831-1832 s-au adoptat primele legi care priveau politica socială a statului iar în 1873 Regele Carol I a semnat decretul de înființare a Crucii Roșii.

Tot în secolul XIX s-au înființat și primele asociații culturale: Asociația Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român (1861), Junimea (1864) din Moldova precum și Societatea Academică din București sunt cele mai de seamă exemple. Societatea Filarmonică din București, Societatea Studenților de la Paris, Societatea Scriitorilor și multe altele s-au transformat în promotori ai democrației și au diseminat ideile occidentale în rândul intelectualității românești care le alcătuiau, contribuind în fapt la formarea statului modern România.

Influența occidentală a fost însă prezentă încă din secolul XVIII prin Francmasoneria promovată mai întâi de negustorii venețieni și florentini cu legături la curtea lui Constantin Mavrocordat iar apoi de către elitele din Franța, care intrau în contact direct cu tinerii educați la Paris. Este recunoscută contribuția masonilor în recunoașterea internațională a primei uniri dar și la adoptarea primei constituții românești în 1866, și influența societății masonice asupra reformei legislative aferentă acesteia. Deși societatea masonică nu este unanim recunoscută ca element al societății civile, ea a fost un factor determinant în dezvoltarea fenomenului asociativ și a activităților non-profit.

Sfârșitul secolului al XIX-lea a fost marcat și de apariția primelor forme de uniuni sindicale, după ce a doua parte a secolului a adus o creștere sporită a clasei muncitoare românești. Prima lege referitoare la activitatea acestui tip de organizații a fost supusă dezbaterii în Parlamentul României în 1883 și primul act normativ care respectă în

sens modern existența uniunilor sindicale a fost adoptată în 1921. Cooperativele au fost o altă formă de organizație non-profit care a apărut, odată cu primele bănci ‘populare’, la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX.

După primul război mondial, legislația adoptată în statele românești a facilitat dezvoltarea sectorului non-profit. În perioada de boom economic a anilor '20 s-au înregistrat cele mai multe societăți non-profit din istoria modernă a României, fapt ce arată stricta condiționalitate dintre viața economică și societatea civilă a statului român.

O altă condiție esențială pentru ca societatea civilă să se dezvolte este și existența unui regim politic democratic. Regimul comunist ce a urmat celui de-al II-lea Război Mondial în România, a transformat societatea civilă în societate “de rezistență”, încercând s-o desființeze în detrimentul statului atotputernic. De aceea s-ar putea spune că sectorul non-profit a luat o pauză de 50 de ani în țara noastră. Cu alte cuvinte, societatea civilă s-a întors de unde a plecat – și anume în perioada interbelică. Astfel se poate observa și o tendință de continuitate a mișcării asociative interbelice printr-o corelație a obiectivelor și misiunilor organizațiilor non-profit înregistrate în perioada post-belică cu cea interbelică. Subiectele comune ale acestora sunt promovarea democrației, dezvoltarea atitudinii civice, promovarea voluntariatului și a activităților de caritate. Asemănarea dintre perioadele istorice nu este întâmplătoare: chiar dacă suntem în secolul XXI, societatea românească este doar la începutul procesului de democratizare, așa cum era și în anii '20 ai secolului trecut.

2. Organizații non-profit în perioada de tranziție

Analiza statistică a sectorului non-profit din România evidențiază structural asemănările dintre societatea civilă românească dinaintea celei de-a II-a conflagrație mondială și societatea de acum. Mai mult decât să sublinieze tendințele arătate mai sus, analiza statistică ajută în

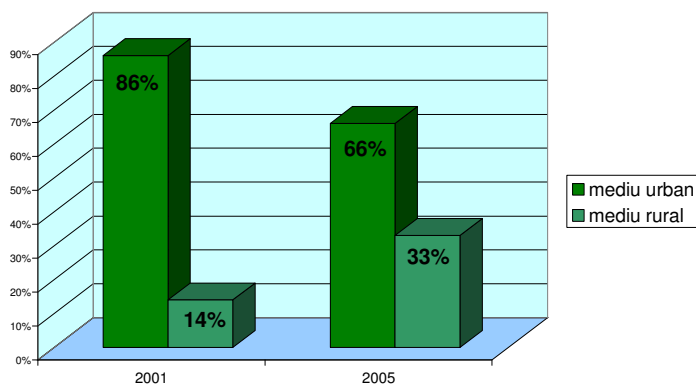
delimitarea problemelor cu care se confruntă organizațiile non-profit din România de început de secol XXI.

Astfel, într-o cercetare făcută în anul 2005 de către Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile împreună cu CIVICUS se arată că numai 9% din populația României este membră într-o entitate instituțională a societății civile din țara noastră – asociație profesională, grup religios, asociații sportive etc. Interesant este și faptul că doar 7% din populație este membru al unei organizații non-guvernamentale cu scop neeconomic în timp ce 41% din populație are carnet de membru dat de asociații profesionale și 36% sunt membrii ai uniunilor sindicale. Sugerând problemele de structură ale societății civile românești studiul arată că românii donează în medie doar 1-2% pentru acte caritabile și doar 8,3% din populație au participat cel puțin o dată în viață la acțiuni pe bază de voluntariat. De asemenea, societatea civilă nu este unită și de cele mai multe ori organizațiile non-guvernamentale se privesc una pe cealaltă ca fiind mai degrabă concurente decât partenere. Din 1990 până astăzi s-au dezvoltat foarte puține parteneriate între membrii instituționali ai societății civile, iar cele formate nu au privit obiective de termen lung, fiind bazate pe alianțe ocazionale. Mai puțin de 25% din membrii organizațiilor non-profit sunt membrii ‘duali’, în cel puțin două entități diferite.

Clasa mijlocie predomină în structura sectorului non-profit, participând activ la activitățile societății civile. Celelalte pături sociale sunt foarte slab reprezentate. Având în vedere stratul subțire al clasei mijlocii din societatea românească, putem explica parțial participarea slabă a populației românești în acest sector. O altă trăsătură structurală este și faptul că majoritatea organizațiilor non-profit sunt urbane. Așa cum arată graficul de mai jos, există o tendință de creștere a numărului de ONG și în mediul rural, dar urbanul încă domină distribuția pe medii de rezidență, două treimi din organizații având sediul la oraș.

**Distributia pe medii de rezidenta a ONG,
Romania**

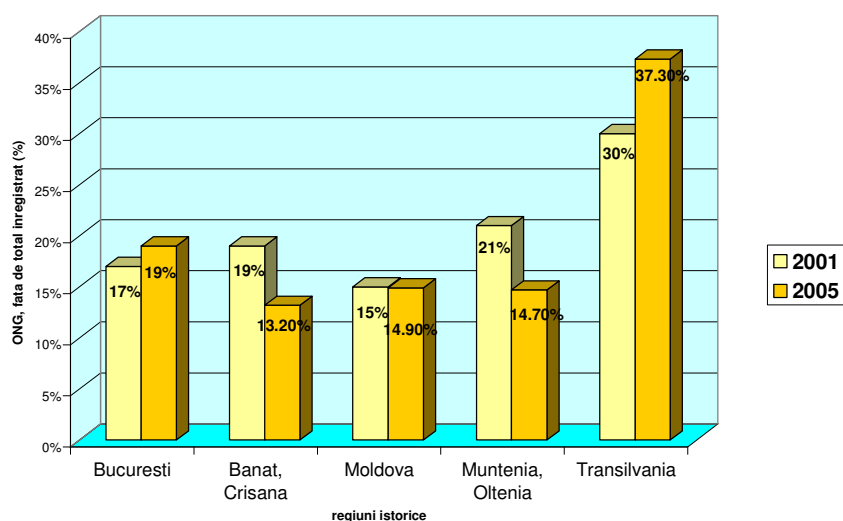

Sursă: FDSC, ONGBit 2005

În mediul rural, societatea civilă se definește prin asociațiile profesionale cu scop specific, de cele mai multe ori economic. Distribuția rural-urban precum și trăsăturile principale ale organizațiilor non-profit din cele două medii de rezidență este importantă, fiind elementul care definește nu numai evoluția societății civile în timp, dar și a statului, a gradului de democratizare și a deschiderii față de economia de piață modernă.

Distribuția regională funcție de rezidența organizațiilor non-guvernamentale arată o corelație clară între dezvoltarea economică regională și dezvoltarea societății civile.

Distributia regionala a ONG, Romania

Sursă: FDSC, ONGBit 2005

După cum observăm mai sus, Transilvania are cea mai dezvoltată societate civilă, cu 37,3% din organizațiile non-guvernamentale din totalul național înregistrat. Acest lucru se explică nu numai printr-o dezvoltare economică susținută, dar și printr-un factor cultural deosebit de important. Transilvania este zona țării noastre populate cel mai intens de minoritatea maghiară. Aceași statistică a FDSC din 2005 menționează că populația de etnie maghiară din România înregistrează o participare de 19% în cadrul societății civile naționale în timp ce participanții de etnie română se încadrează în procentul de 5%. În plus, organizațiile formate în principal din membrii de etnie maghiară au acces la mecanisme de finanțare oferite de Ungaria.

Bucureștiul este centrul urban al societății civile din țara noastră, înglobând o creștere de 2% în 4 ani, creștere datorată în primul rând dezvoltării economice. Trebuie menționat și faptul că Bucureștiul cu-

prinde, istoric, societatea civilă ‘elitistă’ a României, organizațiile de aici având în marea lor majoritate nu numai obiective ce țin de dezvoltarea statului român dar și de cea regională, europeană și chiar globală.

Având în vedere datele statistice de mai sus, putem concluziona că societatea civilă din România este caracterizată printr-o participare slabă a populației – problemă care combinată cu nivelul scăzut al colaborării dintre organizațiile non-profit îi scoate în evidență vulnerabilitatea.

Problemele societății civile românești nu sunt numai de ordin structural, ci și financiar – elementul poate cel mai important în asigurarea dezvoltării sale pe termen lung. În continuare, vom prezenta câteva aspecte legate de această problemă precum și propuneri pentru rezolvarea – cel puțin parțială – a acesteia.

3. Resursele disponibile sectorului non-profit în România

Analiza resurselor pe care se sprijină sectorul non-profit în România este deosebit de importantă pentru evaluarea potențialului său de dezvoltare. Se pot astfel diferenția trei tipuri de resurse necesare: resurse tehnologice și de infrastructură, resurse umane și resurse financiare.

Infrastructura sectorului non-profit se referă din punct de vedere tehnologic la accesul organizațiilor non-guvernamentale la internet și facilitarea comunicării între acestea și ceilalți actori ai societății. În România, la nivelul anului 2001, majoritatea entităților non-profit aveau acces la metode de comunicare moderne: 71% din totalul ONG avea acces la email și 66,8% acces permanent la internet. Programele de finanțare internațională ale Uniunii Europene dar și ale Statelor Unite ale Americii au contribuit decisiv la fundamentarea resurselor tehnologice în organizațiile non-profit din România prin fondurile alocate special pentru atingerea acestui obiectiv. Odată formată baza, cheltuielile de întreținere sunt relativ mici și nu necesită eforturi speciale din punct de vedere financiar.

Resursele umane de care dispun organizațiile non-profit din România nu sunt întotdeauna însă de cea mai bună calitate. Baza organizațională a unei ONG este de cele mai multe ori restrânsă la maxim 4 angajați permanenți. De cele mai multe ori personalului îi lipsesc calitățile manageriale și comunicaționale necesare. Acest lucru nu este de mirare având în vedere faptul că 26% din organizațiile non-guvernamentale se bazează exclusiv pe voluntariat în activitățile lor permanente, 35% sunt dependente de voluntariat frecvent și numai 18% folosesc resurse voluntare din când în când. Acest lucru este consecința firească a faptului că organizațiile non-profit nu au capacitatea să rețină personalul de calitate din cauza posibilităților financiare reduse. Personalul calificat, de calitate sporită migrează spre sectorul economic, acolo unde siguranța unei cariere dar și securitatea financiară este mai mare.

Observăm din cele relatate mai sus că resursa cheie a sectorului non-profit este cea de ordin financiar. 21% din ONGurile din România consideră că resursele financiare sunt mai degrabă o problemă decât un atu, 41% din organizații descriu aceste resurse ca fiind inadecvate, în timp ce 35% sunt satisfăcuți de fondurile pe care le dețin. În țara noastră, cantitatea și calitatea fondurilor precum și a tehnicilor de finanțare diferă în funcție de tipul și obiectivele entității non-profit. Astfel, în timp ce organizațiile ce au misiuni ecologice, educative sau culturale depind în general de factori externi și trebuie să-și alcătuiască planuri de finanțare pentru fiecare proiect individual, confruntându-se cu un grad de vulnerabilitate sporit, uniunile sindicale sau asociațiile profesionale de tipul camerelor de comerț au un grad de siguranță financiară sporit datorită faptului că autofinanțarea este principala modalitate de susținere a activităților lor.

Principalele surse de finanțare ale organizațiilor neguvernamentale sunt: *finanțările nerambursabile private* care pot fi donații ale cetățenilor individuali, ale companiilor sau din partea unor fundații private, *finanțările publice* ce înglobează granturi nerambursabile, contracte de servicii acordate de către autoritatea statului, agenții și alte organizații

guvernamentale și *venituri generate prin activități proprii* ce pot să se identifice prin cotizații ale membrilor, taxe de participare la diferite evenimente organizate în sprijinul obiectivelor organizațiilor sau comercializare de produse.

În România anilor '90 finanțările nerambursabile private și publice au fost cele predominante iar în cazul acestora donatorii internaționali au reprezentat principala sursă de finanțare a sectorului. Până în 2001 peste 90% din totalul granturilor primite de ONGurile românești erau finanțate prin donații internaționale. Odată cu apropierea momentului de aderare a României la Uniunea Europeană ponderea granturilor internaționale în modalitățile de finanțare a sectorului non-guvernamental a scăzut considerabil. Donatorii internaționali consideră acum România ca fiind un stat dezvoltat și își îndreaptă atenția către statele mai sărace.

Având în vedere experiența scurtă a sectorului ONG din țara noastră cât și dependența puternică de spațiul internațional – nu neapărat european – de până acum, reorientarea fondurilor furnizate de donatorii internaționali reprezintă o amenințare serioasă pentru entitățile societății civile românești. În Uniunea Europeană finanțarea guvernamentală reprezintă o parte esențială din venitul total al organizațiilor non-profit. Potrivit European Citizen Action Service (ECAS) o organizație non-guvernamentală europeană tipică se susține în proporție de 50% din surse publice. Există bineînțeles diferențe între statele membre și chiar diferențe regionale: dacă în Europa Occidentală ponderea veniturilor sectorului neguvernamental obținut din surse publice varia la nivelul anului 2003 între 30% (Suedia, Norvegia) la peste 70% (Belgia, Irlanda), în Europa Centrală și de Est aceasta se află între 20% (Slovacia) și 40% (Cehia).

Tipurile de finanțare guvernamentală pentru sectorul non-profit formează două categorii principale:

- finanțarea directă – sprijin financiar alocat direct din bugetul public unei ONG, fiind încadrat ca și cheltuială bugetară;

- sprijin financiar indirect – un beneficiu acordat unei ONG prin care i se permite acesteia folosirea de bunuri, servicii incluse în beneficiul respectiv în vederea îndeplinirii obiectivelor statutare ale organizației respective.

În România anului 2006 finanțarea de la autoritățile publice pentru sectorul non-profit se cifrează la circa 13,5 milioane euro, sumă ce a constat în proporție de mai mult de 90% finanțare directă. Totuși, suma de mai sus reprezintă 0,1% din bugetul de stat al anulului 2006 (și 0,2% din bugetul de stat acordat pentru programe) acordându-se finanțare doar la aproximativ 6% din organizațiile neguvernamentale înregistrate în România.

Filantropia și spiritul caritabil sunt insuficient dezvoltate în România. Una dintre principalele cauze ale acestui fapt constă în faptul că după 17 de ani de la căderea comunismului, românii încă mai confundă voluntariatul cu spiritul ‘colectivist’ (‘voluntariatul’ obligatoriu) existent în societatea comunistă și în același timp organizațiile non-guvernamentale au fost incapabile să își construiască credibilitate, dând astfel motive de neîncredere posibililor sponsori locali.

Programele de responsabilitate socială a marilor companii din România sunt o altă sursă de finanțare pentru organizațiile neguvernamentale. În 2006 cele mai reprezentative proiecte de responsabilitate socială a companiilor selecționate în cadrul Galei „Oameni pentru Oameni” organizate de Camera Americană de Comerț din România și Asociația pentru Relații Comunitare au avut o valoare totală de 6,7 milioane de euro. Totuși, programele de responsabilitate socială caută vizibilitate media fiind produse de marketing ale companiilor. De aceea, organizațiile societății civile ‘eligibile’ de către marile companii trebuie să dispună de o structură sustenabilă din acest punct de vedere. Acest lucru se traduce în primul rând printr-o calitate superioară a resurselor umane. Astfel, bariera financiară în calea alcătuirii unei echipe corespunzătoare cerințelor companiilor sponsori poate sta chiar în calea atragerii fondurilor de la

acestea, alcătuiind un cerc vicios periculos pentru dezvoltarea organizațiilor neguvernamentale.

Concluzii

Având în vedere profilul economic predominant agrar și ruralismul accentuat al societății românești precum și starea continuă de tranziție și instabilitate politică, nu este de mirare faptul că spiritul filantrop și instituționalizarea societății civile s-a făcut lent și a avut o pornire anevoioasă în țara noastră. România a apărut ca stat unitar modern relativ târziu, după primul război mondial iar perioada de boom economic a coincis, cum era și firesc, cu dezvoltarea societății civile. Deceniile următoare celui de-al doilea război mondial au adus comunismul care a încercat să anihileze orice formă a societății civile, transformând-o într-o societate de rezistență.

Relansarea sectorului non-profit a început după 1989 confundându-se cu o perioadă de tranziție dură. Din punct de vedere structural societatea civilă a primilor 17 ani de democrație are multe puncte în comun cu cea a anilor interbelici, subliniind atitudinile poporului român dar și cultura civică a acestuia. Particularitățile structurale ale sectorului non-profit evidențiază însă și problemele acestuia. Cheia rezolvării lor stă în resursele financiare.

Dacă până la momentul aderării României la Uniunea Europeană în 2007, principalele surse de finanțare ale instituțiilor societății civile erau cele internaționale, statutul de stat european cere ca acest lucru să se schimbe. Schimbarea însă poate fi dezastruoasă pentru organizațiile neguvernamentale. Sentimentul filantropic nu este încă dezvoltat în rândul populației țării noastre pentru a putea să susțină sectorul non-profit iar programele de responsabilitate socială ale companiilor mari sunt exigente cu organizațiile pe care le sponsorizează. Pe de altă parte autofinanțarea nu poate acoperi decât o arie limitată din nevoile oricărei organizații non-profit. În acest context finanțarea publică

devine esențială pentru susținerea societății civile românești, așa cum este cazul și celorlalte membre UE.

Cum principala sursă de finanțare publică este bugetul de stat este evident faptul că sectorul non-profit depinde exclusiv de creșterea economică a țării noastre. De asemenea, este necesar ca statul să-și recunoască noul rol de susținător principal al societății civile. Făcând acest lucru, distanța dintre mediul politic și cetățeni s-ar diminua, autoritățile devenind promotori ai dezvoltării durabile. Implicându-se în rezolvarea problemelor sociale, statul ar recunoaște și rolul complementar al societății civile și ar respecta principiul subsidiarității recomandat de Brussels.

Societatea civilă, la rândul său, trebuie să devină mai cooperantă și să-și îmbunătățească relațiile cu autoritatea guvernamentală. Mediul de afaceri trebuie să fie și el privit ca un partener pentru dezvoltare iar instituțiile neguvernamentale ar trebui să privească obiectivele economice ale companiilor în primul rând din perspectiva beneficiilor și surplusului de bunăstare pe care îl aduc societății, fără a uita însă să sesizeze eventualele efecte negative. De aceea, dialogul între stat, societatea civilă și mediul de afaceri trebuie să se desfășoare ideal vorbind în mod continuu, ca între parteneri de talie egală.

Din această perspectivă, unul dintre obiectivele principale ale instituțiilor non-profit trebuie să fie îmbunătățirea statutului societății civile în societate. De aceea, societatea civilă din România trebuie în primul rând să-și mărească baza organizațională, prin strategii de atragere a publicului în activitățile desfășurate de organizațiile non-profit. Organizațiile neguvernamentale existente trebuie să alcătuiască strategii de marketing pentru îmbunătățirea imaginii proprii. Astfel, societatea civilă își sporește credibilitatea în rândul populației.

Pentru a-și întări poziția pe scena socială românească, societatea civilă trebuie să-și mărească gradul de coeziune internă. Organizațiile neguvernamentale trebuie să se perceapă unele pe altele ca parteneri ce fac parte dintr-un grup unit. Numărul alianțelor precum și al acțiunilor

comune trebuie să crească, transmițându-se astfel populației o imagine a unei societăți civile coerente și angajate real în problemele sociale ale țării.

Bibliografie selectivă

EPURE C., TIGANESCU O., VAMESAN A., Romanian Civil Society: An Agenda for Progress, In: CIVICUS, august 2001

SALMON, L., ANHEIER H., Globalizarea sectorului nonprofit: o teorie revizuita. In: LESTER M. SALAMON AND HELMUT K. ANHEIER, eds. *Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Non-Profit Sector Project, No. 37, Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 1998*

SAULEAN, D., EPURE, C., Defining the Non-Profit Sector: Romania. In: LESTER M. SALAMON AND HELMUT K. ANHEIER, eds. *Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Non-Profit Sector Project, No. 32, Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 1998*

XXXX FDSC, CENTRAS, Analiza mecanismelor de finanțare directă de la bugetul de stat pentru organizațiile neguvernamentale din România, mai 2007

XXXX FDSC, CIVICUS, Dialogue for Civil Society – Report on the state of Civil Society in Romania, 2005

XXXX FDSC, Distribuția geografică a ONG în România, aprilie 2001

<http://www.democ.uci.edu/>

www.stratfor.com

www.transparency.org

Anca Gabriela ILIE, Conferențiar universitar, Dr., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Oana-Antonia COLIBĂȘANU, Drd., Academia de Studii Economice, București.